

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vsa druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštne proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Svetovna vojna.

Avstrijsko-ruska vojna.

Poraženi Rusi pri Körösmezö.

Močni ruski protinapadi v bližini gorskega prelaza Dukle so postali slabjši. V vzhodnem odseku smo dosegli uspehe.

Istočasno z uspešnim prodiranjem v Bukovini so naše čete, ko so potisnile sovražnika pri Körösmezö, prekoračile prelaz Jablaniko in prehode ob obeh straneh te ceste.

Dočim so v Bukovini prodirajoče kolone med številnimi boji dosegle črto reke Seret, so si izvojevale v gorenje obrečje Pruta na Nadworno prodirajoče čete izhod iz gorskih dolin in so dospeli v Wiznitz, Kutu, Kosow, Delatyn in Pasieczna, kjer se Rusi sedaj na raznih točkah drže.

Vsled vjetnikov, zajetih v zadnjem času vsak dan, se je vsota v zadnjih bojih vjetih ruskih vojakov povišala na 29.000 mož.

Del naše bojne fronte v odseku Dunajca, ki so ga dosedaj Rusi srdito napadali, je prešel sam k napadu, vrgel sovražnika, in sicer sibirske čete z dveh dominujočih višin ter zavzel v naskoku vas pri Vizközu.

Takisto uspešen je bil zavezniški napad v srednjih lesnih Karpatih.

Tudi tu smo iztrgali nasprotniku višino, za katero so se vrsili hudi boji.

V jugovzhodni Galiciji in v Bukovini zmagoviti boji. Potisnili smo sovražnika, ki se je v zaščito mesta ustavil, jugozapadno od Nadworne, in zavzeli višine, severno od Delatyna, pri čemer smo vjeli mnogo sovražnikov.

V napadu pridobivajo zavezniški korak za korakom na prostoru vkljub srditemu sovražnemu odporu in dasi so Rusi dobili ojačenja, ki so jih pritegnili iz vseh strani.

Operacije v Bukovini napredujejo ugodno. V neprestanih vsakdanjih bojih pridobivajo naše skozi gorske doline prodirajoče kolone, domača tla.

Dosegli smo črto reke Seret.

Boji v Karpatih.

V gozdnatih Karpatih naše čete vedno globlje prodirajo na gališka tla. Če se je pred nekaterimi dnevi govorilo, da so se boji v Karpatih razvili v eno samo veliko bitko, lahko konstatiramo, da se je ta bitka zopet razdelila na več posameznih bojev, to pa vsled neenakomerno hitrega prodiranja naših čet. Dočim namreč naše čete v Bukovini prodirajo kakor vihar, se vrši drugod prodiranje počasi, korak za korakom in na nekaterih točkah sploh še ni mogoče govoriti o prodiranju. Glavne težkoče tvori srednje gorovje, ki leži pred vrhovi Karpatov. Tu se vrše najljubši boji za posamezne vrhove.

Rusi se zavedajo važnosti karpatskih prelazov, zato so zbrali zadnje dni za fronto znatna ojačenja, ki jih potem pošiljajo tja, kjer so momentano najbolj potrebna. Zdi se, da je Ruse naša ofenziva v Karpatih presenetila, zato je tudi dvomljivo, ako se jim bo posrečilo, dolgo zadržati naše prodiranje. Tudi ni izključeno, da so Rusi vzeli te čete, ki jih sedaj postavljajo v fronto v Karpatih, iz gališke fronte ter tako svoje pozicije tam močno oslabil.

Tudi silni ruski pritisk na Duklo ni mogel ustaviti naše ofenzive v Karpatih. Sedaj so Rusi v Karpatih zopet v defenzivi.

Ruska pohlepnost.

Centralni evropski državi Avstro-Ogrska in Nemčija vojujeta v sedanji vojni proti dvema največjima državam, ki ji je kedaj svet poznal. Niti svetovna država Aleksandra Velikega, ne rimsko cesarstvo, ne država Karla Velikega in ne Karla V. ni imela tolike obseznosti zemlje. Ozemlje Anglije je povečini v prekomorskih kolonijah in razmeroma le majhen del se nahaja v evropskem teritoriju, dočim tvori rusko veledržavo ogromno nerazkosano ozemlje. Seveda je tudi ta država vzrasla potom pridobitev.

Okolo leta 1500. je bila tedanja Velika kneževina Moskovska kontinentalna država in ni bila posebno velika; mejila je samo pri Novgorodu na Belo morje. Ozemlje carstva je obsežalo potem ob smrti carja Ivana III. (l. 1505.) 2.300.000 kvadratnih kilometrov, ob smrti carja Petra (1725) že 15.500.000, ob smrti carja Aleksandra I. (1825)

20.000.000 in sedaj (1913) obseza 23.300.000 kvadratnih kilnmetrov.

Celotno površje te veledržave se je torej v štirih stoletjih podesetorilo. Samo v dobi od 1825. pa do 1890., ko se je Rusija najhitreje večala, je pridobila povprečno na leto 55.000 kvadratnih kilometrov nove zemlje, to je več nego prekratno ozemlje Kranjske! Vrhutega pa je Rusija prodala v tej dobi tudi Aljasko, ki so jo kupile leta 1867. Zedinjene države ameriške za 7.200.000 dolarjev. Ta dežela sama meri 1.400.000 kvadratnih kilometrov. Resnična pridobitev ozemlja je torej še toliko večja nego jo izkazujejo gorenja števila. V tem stoletju je naglo razširjanje ruske države ponehalo, in sicer zaradi tega, ker je bilo mogoče osvojati novo zemljo le daleč od središča države. V poslednjih petindvajsetih letih, odkar je Rusija pridobila zadnje pokrajine v srednji Aziji, si ni prisvojila nobene dežele več. Če bi sedanja vojna iztekla ugodno za Rusijo, bi se stvar takoj spremenila in bi se Rusija najbrže povečala na škodo Turčije in morda tudi Avstro-Ogrske in Nemčije. Omenimo samo še, da je prebivalstvo Rusije od leta 1772. do 1908. pomnožilo od 14 milijonov na 155 milijonov.

Uspešni boji v Karpatih.

Splošna situacija na ruskem Poljskem in v zahodni Galiciji je neizpremenjena. Vršili so se samo artilerijski boji. Na fronti v Karpatih hudi boji. Več ruskih napadov čez dan in v noči proti zavezniškim pozicijam je bilo odbitih z velikimi izgubami za sovražnika, ki je pri tem izgubil 400 vjetnikov. Akcije v Bukovini potekajo ugodno. Prekoračili smo črto Sereta ter potisnili Ruse v neprestanih bojih proti Prutu.

Nemško-francoska vojna.

Zavrnen francoski napad pri Sonainu.

Po daljšem odmoru so se ob obrežju zopet pojavile sovražne ladje.

Nad Ostendo so sovražni letalci metali bombe, ki pa niso povzročile vojske škode. Na ostali fronti so se vršili artilerijski boji. Zlasti mnogo

PODLISTEK.

Przemysl.

Konec.

Kakor rečeno pa general Dimitrijevič na višje povelje ni niti počakal učinka obstreljevanja ter je že 5. oktobra odredil splošni naskok na trdnjavo. 72 ur je trajal naskok, a ostal je brezuspešen, ker so tudi branitelji uspešno izpadali. Ob strahovitem ognju pušk in topov, ter ob uničujočim učinku mnogih min se je razbil vsak naskok, predno so še ruske kolone dospeli do zunanjih utrd. Najbolj strahovito se je napadalo na severni in na jugovzhodni strani. Pri fortu Dukovicky so porinili Rusi svoje strelske jarke do 400 metrov blizu. Od tam so v brezprimerni hrabrosti naskočili trdnjavo ter prišli do žičnih ograj. A imeli so premalo pionirjev, ter niso mogli prodreti, in uničujoči ogenj avstrijskih topov jih je docela porazil. Ruski 127. pehotni polk je bil tu popolnoma uničen.

Se neka; dni so visela raztrgana in izkrvavela trupla ruskih vojakov na žični ograji. Nek opazovalec v avstrijskem zrakoplovu je dognal da se je oJ neke več stotnih broječe napadalne skupine vrnilo samo 7 mož. Zdelo se je, da so vsi zli peklenski duhovi ušli z verig. A vzlic tem strašnim izgubam, so Rusi z občudovanja vredno hrabrostjo

vedno nanovo naskakovali in vedno so jih naravnost požele avstrijske kroglice. Vedno zopet so obvisela ruska trupla na žični ograji. Pripoveduje se, da so Rusi Žide in Poljake postavili v prvo vrsto, da so omahujoče z revolverji in nagajko gnali naprej in da so umikajoče se z lastnim ognjem iz strojnih pušk prisilili, da so se vrnili. Ni se torej čuditi, da je bilo med ruskimi vjetniki nebroj zblaznelih. 5000 mrtvecev je krilo samo pred tem fortom krvava tla. Niti pokopati ni bilo mogoče trupelj, ker so to Rusi z granatnim ognjem preprečili. Računali so s tem, da branitelji ne bodo vzdrževali smrada, taktika, katere so se Rusi naučili od Japoncev v Mandžuriji. Sele čez več dni so mogli Avstrijci raztrgana trupla politi z apnom, ter pokopati v dveh velikanskih grobovih. Na jugovzhodni strani so poslali Rusi proti dvem malim fortom pri Siedliski 11 bataljonov. Tudi tu je bilo srdito napadanje več dni brezuspešno. Celi kupi padlih so se nagrmadili, a nove čete so vedno zopet preplezale to oviro in napadale, napol blazne v maščevalnosti. Nekoč je prišel manjši oddelek skozi žično ograjo, a je dobil ogenj v bok, ter bil uničen. Ostala sta le še dva ruska častnika, ki sta se, ko sta uvidela, da je vse izgubljeno vpricho Avstrijcev objela in poljubila, ter drug drugega s svojimi samokresi ustrelila. V zunanem fortu je granata poškodevala metalca luči. To priliko je porabil predrzen ruski oddelek v noči 8. oktobra, da se je priplazil okoli forta in vdrl v jarek. Bočni ogenj je marsikate-

rega uničil a ostali so vendar vdrl v notranjo utrdbo. To je bil najbolj kritičen trenutek med obleganjem. Posadka, broječa le 150 mož pod poveljstvom nadporočnika Šorljuge in rezervnega poročnika Altmanna, se je morala umakniti v kasete, in začelo se je v ozkih in deloma temnih podzemeljskih hodnikih strašno klanje. Bojevali so se s puškinimi kopiti, dušili so se in grizli. Tri ure je trajal ta boj moža proti možu. Korporal Suchy se je postavil za železna vrata nekega ozkega hodnika in hladnokrvno postrelil najprej ruskega majorja in potem še 42 mož. A zdelo se je, da je vsa hrabrost zaman in da je usoda male posadke zapečatenena. Končno pa se je vendar posrečilo nekemu ognjčarju in nekemu kadetu, da sta se skozi kakor toča padajoče šrapnelske kroglice prebila do telefona, ki je bil nameščen v sprednji fronti forta. Telefonirala sta na generalno poveljstvo. Najprej so dospeli po poljski železnici 18 cm havbice ter bližajoče se ruske rezerve presenetile z uničujočim ognjem. Kasneje pa so prišli ogrski honvedi in uničili ruski oddelek do zadnjega moža.

Od prihodnjega dne naprej so ruski napadi pojenjavali. Vzlic temu, da so se pri Przemyslu tako besno bojevali, je bilo vendar opaziti nekako nobleso na obeh straneh. Ni se več pripetilo kakor svoj čas pri Lvovu, da bi ranjence morili s sulico ali bodalom. Istotako se je prenehalo streljanje za časa kosila in ni se več streljalo na yojake ki so izstopili, da opravijo svojo potrebo.

municije je sovražnik porabil proti poziciji v Champagni. Zabeležbe vrednega uspeha pa s tem ni dosegel nikjer. Pri Sonainu je sovražnik tudi poskusil s pehotnim napadom, ki pa je bil odbiti. Pri tem so Nemci vjeli 120 mož. Sporočeno število vjetnikov v Argonu se je zvišalo za 1 častnika in 119 mož. Severozapadno od Verduna so osvojili več sovražnih strelskih jarkov. Od francoske strani izvršeni protisunek, pri čemer so se poslužili ženevske zastave, pa so Nemci odbili z znatnimi izgubami za sovražnika. Na trdnjavo Verdun so nemški letalci vrgli kakih 100 bomb. Na Sudelkopfu v Vogezih se je Francozom posrečilo zasesti majhen predjarek pri nemški poziciji.

Brezuspešni francoski napadi v Argonih in Vogezih.

Ob obrežju so zopet metali sovražni letalci bombe, ki so povzročile civilnemu prebivalstvu in njih posesti zelo obžalovanja vredno škodo, dočim so Nemci imeli v vojaškem ozirju samo neznatne izgube. V zapadni fronti so našli artilerijske naboje, ki izvirajo brezdvomno iz ameriških tovarn. Število vjetnikov, ki so jih zajeli pri vzhodno od Sonaina odbitem napadu, se je zvišalo na 4 častnike in 478 mož. Pred nemško fronto so našli 200 mrtvih sovražnikov, dočim so znašale nemške izgube v teh bojih na mrtvih in ranjenih 90. Severno od Massiges, severozapadno od Saint Menhoulda, so vzeli, nadaljevaje svoje napade z dne 3. februarja, nadaljnih 1200 metrov francoske glavne pozicije. Na Sudelkopfu v Vogezih je nasprotnik znova poskusil napasti, a so ga brez truda odbili.

Severno od Pont a Moussona so iztrgali Francozom vas Norreoy in vrh 365, ki leži zahodno od tega kraja. Vjeli so 2 častnika in 151 mož. V Vogezih so naškočili kraja Nilsen in Oberseugern; 135 vjetnikov je padlo v nemške roke.

Nemški uspehi pri Ypernu in Seugernu.

Južno od Yperna pri St. Eloiu so Nemci iztrgali sovražniku okrog 900 metrov dolg del njegove pozicije. Protinapadi so bili brezuspešni. Takisto se je tudi ponesrečil sovražnikov napad v okolici jugozapadno od La Bassée. Vjeli so par tucatov sovražnikov.

Zopet so osvojili predjarek, ki so ga dne 12. februarja izgubili na Sudelkopfu. Iz Seugerna v dolini reke Lauch so potisnili sovražnika. Nato je sovražnik prostovoljno izpraznil vas Remsbach.

Francoski načrti.

Francosko in angleško armadno vodstvo je popolnoma prepričano, da se z dosedanjim načinom vojskovanja ne da doseči pozitiven uspeh. Če ta način vojskovanja utruja Nemce, utruja tudi Francoze in Angleže. Zato mislita francosko in angleško vodstvo, da bo sedanji pozicijski boj že prihodnji mesec enkrat končan in da poskusita takrat vojno srečo v veliki bitki. Meseca marca hoče vsa tripelententa začeti na vseh bojiščih veliko ofenzivo. Francozi in Angleži bodo vsak svoje boje vodili. Angleži bodo prevzeli operacije v Belgiji in poskusili iztisniti z nje nemško armado. S tem hočejo Angleži javno posvedočiti, da so vojno začeli v prvi vrsti zaradi tega, ker Nemčija ni respektirala belgijske nevtralnosti. Za „osvobojenje“ Belgije hoče Angleška poslati v boj vso svojo armado. Naskok na Nemce se naj baje zgodi od zapada in od severa. Na Lys-linijo hočejo Angleži udariti s sedanjo armado, ki jo vodi general French, ki jo pa hočejo z novimi zbori in s kakih 300.000 možmi indijskega in kolonialnega vojaštva spopolniti. Druga manjša armada bo izkrcana pri

Vsega skupaj so Rusi vsled svoje brezmiselne napadalne taktike izgubili krog 40.000 mrtvecev in utrujena posadka je morala napeti vse svoje fizične sile, da je smrtno žetev izročila materi zemlji. Naše izgube so po poročilih znašale le 600 mož.

Oprostitev se je bližala sedaj hitrih korakov, kajti že prve dni oktobra je prešla avstrijska glavna armada iz svojih zavarovanih pozicij v ofenzivo proti vzhodu. Porazili so pri Lancutu tri ruske armadne zборе, ki naj bi bili krili oblegovalne armade. Istotako se je zgodilo neki kozaški diviziji, ki je bila pomnožena z infanterijo. Tako je bil Radko Dimitrijevič prisiljen, da preneha z obleganjem, ki glede besnosti in krvavih žrtev nima primere. Prav v zadnjem trenutku je še enkrat poskusil doseči uspeh z napadom na severno in potem na vzhodno stran. Naskakoval je to pot trdnjavo z 10.000 možmi, ki so pa bili do malega vsi uničeni. Vobče se je pa krilo umikanje naravnost čudovito s težkim artilerijskim ognjem. Le polagoma in počasi, kakor ponehajoča nevihta, je pojemaval grom ruskih topov. Nekaj težkih mornaričnih topov Rusi niso mogli več odpeljati in zato so jih zagrebli. Našli so jih kasneje naši. Dne 12. oktobra je vkorakal v Przemysl kot osvoboditelj general Boroevič, katerega je pri prodiranju skoro bolj oviralo nepopisno blato galiških deželnih cest kakor ruski protiodpor.

Ostendu. Udeležba ob reki Aisne stoječe francoske armade bo pri teh velikih operacijah samo manjšega pomena in bo imela le bolj demonstrativen značaj. Glavna francoska armada bo ob istem času, a na drugem kraju začela ofenzivo in po posebnih potih iskala zmage. Priprave za to ofenzivo se delajo že več mesecev. Francozi so postavili tri nove velike armade. Prva je zbrana pri Parizu, druga, ki je najmočnejša, stoji na visoki ravnini Laugres, tretja stoji v Besanconu. Te armade bodo poskusile veliko ofenzivno akcijo in v švicarskih krogih vlada mnenje, da jo bodo uprizorile v tisti smeri, kakor je bila uprizorjena v mesecu septembru. Ta prva ofenziva v septembru je bila uprizorjena po najboljših načrtih francoskega generalnega štaba in Francozi so prepričani, da se samo zato ni posrečila, ker je bila začeta s premajhnimi močmi in ker vodstvo ni bilo pravo.

Nemško-ruska vojna.

Velika nemška zmaga v vzhodni Prusiji.

Nemški glavni stan poroča: V devetdnevni zimski bitki v Mazuriji smo ne samo pregnali rusko X. armado, ki jo je tvorilo najmanj 11 pehotnih in težkih kavalerijskih divizij, iz njenih močno utrjenih pozicij vzhodno od Mazurske jezerske planote, marveč jo vrgli tudi preko meje in jo končno v skoraj popolnem obkroženju uničujoče porazili. Samo ostanki in nemara mogli uteči v gozdove pri Suwalkih in Augustovu, kjer smo jim zasledovalci za petami.

Krvave sovražnikove izgube so zelo velike. Število vjetnikov še ni dognano, znaša pa gotovo mnogo nad 50.000.

Uplenili smo več kakor 40 topov, 60 strojnih pušk in nepregleden vojni material.

Njegovo Veličanstvo cesar Viljem je sredi naše bojne črte prisostvoval odločilnim bojem.

Zmago so izvojevali deli starih čet naše vzhodne armade in mlade v to svrhu semkaj pritegnene skupine, ki so se izkazale enakovredne svojim stari preizkušenim tovarišem.

Junaški čini naših čet pri premaganju najneugodnejših vremenskih in prometnih razmer v dnevnih in nočnih pohodih proti žilavemu sovražniku so vzvišeni nad vsako pohvalo.

General feldmaršal pl. Hindenburg je s starim mojstrstvom vodil operacije, ki sta jih sijajno izvršila generalni polkovnik pl. Eichorn in general pehote pl. Below.

Bielsk in Plock v nemških rokah.

Zasledovalni boji ob vzhodno-pruski meji in onkraj nje, se razvijajo zelo ugodno.

V Poljski, severno od Visle, so Nemci po kratkem boju zasedli Bielsk in Plock. Vjeli so okrog 1000 sovražnikov. V Poljski, južno od Visle, se ni dogodilo ničesar bistvenega.

Inozemski listi so priobčili najpustolovnejše vesti o neizmernih izgubah nemške armade v bojih vzhodno od Bolimova.

Konstatirati je treba, da so bile nemške izgube v razmerju z doseženim uspehom neznatne.

Uspešne nemške operacije v vzhodni Prusiji.

Operacije ob vzhodno-pruski meji in onkraj meje napredujejo povsodi srečno. Kjer se sovražnik skuša upirati, ga Nemci hitro potolčejo.

V Poljski, na desno od Visle, so prekoračile nemške napadalne čete dolenojo Skrvo in prodirajo v smeri proti Racioncu.

S poljskega bojišča, levo od Visle, ni ničesar posebnega poročati.

Vzhodne od Mazurskih jezer so se Rusi umaknili.

Njegovo Veličanstvo cesar je došel na bojišče na vzhodno-pruski meji. Tamkajšnje operacije so Ruse prisilile, da so nemudoma zapustili svoje pozicije vzhodno od Mazurskih jezer.

Na posameznih točkah trajajo boji še dalje. Doslej so Nemci vjeli kakih 26.000 mož ter vplenili več kakor 20 topov in 30 strojnih pušk. Množina vpljenega vojnega materiala pa se še ne da niti približno pregledati.

V Poljski na desno od Visle so nemške čete nadaljevale ofenzivo, zavzele mesto Sierpc in zopet vjele par sto sovražnikov.

Nemci so potisnili Ruse iz Piktupöna.

Severno od Tilsita so Nemci pregnali sovražnika iz Piktupöna in ga potisnili na Taurongen. Tostran in onstran meje vzhodno od jezerske planote še trajajo zasledovalni boji. Nemške čete hitro prodirajo povsodi. Proti sovražnim preko Lomze prodirajočim četam so udarili nemški voji v okolici Kolna.

V obrežju reke Visle so pridobili nadalje na tleh. Racionz so zasedli. V prejšnjih bojih so poleg številnih vjetnikov vplenili še 6 topov.

Turška proti tripelententi.

Turško poročilo o turško-angleških bojih.

Predvčerajšnjim je prišlo do spopada med predstražami turškega levega krila in angleško infanterijo in kavalerijo. Angleži so se umaknili, pustivši 17 mrtvecev na bojišču. Čete desnega turškega krila so prodrle do dateljskega gozda pri Kornu. Sovražnik je demoraliziran. Turki so imeli le 5 ranjencev. V nekem drugem boju se jim je posrečilo zasesti malo trdnjavo Pirindi, pri čemer so vplenili 500 velblodov. — V boju 9. t. m. so turške baterije težko poškodovale angleško križarko „Hardinge“ tako, da je postala nerabna. Poveljnik ladje je bil težko ranjen in je sedaj, kakor se zanesljivo poroča, svojim ranam podle gel.

* * *

Rusi kršijo mednarodno pravo.

Vrhovno armadno poveljstvo razglašča: Opetovano se je že dogodilo, da so se ruski vojaki in celo cele patrolje posluževale pri napadih na manjše čete avstro-ogrskih uniform. Ker se je to v zadnjih mesecih, zlasti pred Przemyslom, često prigodilo in ker se zdi, da se je ta, mednarodno pravo kršeča in sramotna zvijača docela vdomačila v vrstah našega sovražnika, smo smatrali za potrebno, razglasiti, da bo vsak ruski vojak in častnik, ki se bo na tako sramoten način v boju posluževal naših uniform, na licu mesta ustreljen na temelju nagle sodbe. V sedanjih bojih v Karpatih se je prigodilo, da je izvršil napad cel ruski bataljon, preoblečen v avstro-ogrške uniforme. Ta bataljon smo razbili in večinoma vjeli. Vzpričo tega dejstva moramo javno izjaviti, da nas niti največje število takšnih preoblečenih sovražnikov, ako pridejo v naše roke, ne bo v bodoče zaviralo, da bi ž njimi ne postopali na temelju prekega sode.

Angleški ženski polk.

Pod poveljništvom grofice Castlereagh se je ustanovil v Londonu polk 4000 dam, ki bo odšel na kontinent ter sodeloval pri telefonski in municijski službi ter pri prehrani angleške vojske. „Moštvo“ teh polkov tvorijo izvečine sufragetke od 20 do 40 let. Ustanavlja se še drug polk. Ženski polki imajo tudi uniformo. Pokrivalo imajo modro.

Albanski vpad v Srbijo.

Srbski poročevalni urad javlja: Dne 17. t. m. so Albanci v velikih množicah prekoračili našo mejo v okraju Prizren. Vpričo številne sovražnikove premoči so se morale naše čete in oblasti umakniti. Albanci prodirajo v smeri Zapol-Topoljevo—Glavošnica. Sovražniku se je posrečilo, da je na raznih krajih uničil brzojavne in telefonske zveze.

Albanci prodirajo vzhodno od Djurija in Kurn-Derveata. Sovražnik je v tej smeri zasedel Krstac in Hajč. Pri našem umikanju je na naši strani padlo 1000 mož. Med njimi se nahajata dva častnika. O posadki v Djuriju, ki se ni mogla pravočasno umakniti, še ni nobene vesti.

Novi vpoklici v Italiji.

Za 1. marec je vpoklican pod orožje I. razred letnikov 1887. in 1888., in sicer oni, ki so služili v zboru carinskih stražnikov. Vojna uprava je izdala odredbe, ki naj zvišajo število aktivnih in rezervnih častnikov pri teritorialni armadi. Izšel je kraljev dekret, ki zvišuje število italijanske generalitete za 1 generalnega poročnika in 25 generalnih majorjev.

Konflikt med Turčijo in Grško.

Neki agent carigradske tajne policije je te dni insuliral na ulici v Péro vojaškega atašeja pri grškem carigradskem poslaništvu, Kriezisa. Nato se je podal grški poslanik, Panas, k velikemu vezirju, pri katerem je proti tem dogodku živahno protestiral. Veliki vezir je izrekel svoje obžalovanje, toda Panas je izjavil, da mora z ozirom na pomembnost tega incidenta, obvestiti svojo vlado in počakati instrukcij atenskega kabineta. Grška vlada je svojemu poslaniku takoj, ko je prejela obvestilo o dogodku, brzojavno naročila, da zahteva pismo naslednje zadoščenje:

1. Prefekt carigradske policije bo poslanika oficijalno posetil ter ga bo pred zbranim osebjem poslanišтва prosil radi incidenta, ki ga je povzročil njegov podrejeni uradnik za odpustjenje.

2. Zgoraj imenovani uradnik bo takoj odpuščjen in postavljen pred sodišče, da se pokori za posledice svojega čina.

3. Turška vlada bo objavila sporočilo, v katerem bo razglasila, da je dala zahtevano zadoščenje.

Se predno je grška nota prispela v Carigrad, je poslal veliki vezir državnega podtajnika zunanjega urada k poslaniku Panasu. Odposlanec je obnovil v imenu velikega vezirja izraz obžalovanja. Toda poslanik mu je izjavil, da zadeva ne spada več v njegovo kompetenco, ker je zahteval od svoje vlade posebne imstrukcije.

Grški poslanik Panas je zapustil Carigrad. Pri izvršitvi zahtevane satisfakcije so se pojavile težkoče. Prvi poslaniški tajnik je ostal v Carigradu kot poslovodja poslaništva.

Nova mobilizacija na Japonskem.

Japonska je odredila mobilizacijo treh letnikov japonske armade. V Korozi je proglašeno vojno stanje. Vesti iz Kitajske pravijo, da vlada tam radi japonskih aspiracij vedno večje razburjenje. Vplivni kitajski krogi zagovarjajo idejo, da naj se skliče kitajski parlament, ki naj sklepa o pripravah za oborožen odpor proti Japoncem. Kitajska vlada je izdala razglas, ki pozivlja prebivalstvo, naj bo mirno. Smatra se, da bo Kitajska japonske zahteve odklonila.

DNEVNE VESTI.

Italijanski parlament se je včeraj sešel in naravno je, da vlada povsod po svetu splošno zanimanje za potek tega zasedanja. Seveda je naravno, da se bo parlament bavil tudi s stališčem Italije glede sedanje svetovne vojne. Odkar je pred meseci imel ministrski predsednik Salandra priliko, pred parlamentom pojasnjevati italijansko nevtralnost, so se dogodile velike stvari in zato je javnost radovedna, kak vpliv so imeli ti dogodki na potek italijanske politike. Najbrže se to vse pokaže šele v ponedeljek.

Darilo Nadvojvode Frana Salvatorja. Nadvojvoda Fran Salvator, generalni nadzornik prostovoljne sanitetne oskrbe, je daroval 10.000 kron, da se pospeši akcija za nabavo našim vojakom na bojišču jutnih zavojev in nepremočljivih krp za noge.

Umrli je v Kranju minulo soboto ponoči občeznani in spoštovani gostilničar gospod **Franc Pogačnik**. Pokojnik je bil član občinskega odbora in predsednik pogrebne bratovščine sv. Jožefa. Umrli Pogačnik je bil ljubeznjiv človek, kremenit značaj in zvest pristaš narodno-napredne stranke. Bodi mu zemljica lahka!

Dijaška kuhinja: Prispevek od 19. januarja do 15. februarja 1915 cenjenih gg. darovalcev: Trgovci iz Kranja kot odkupnino od novoletnih daril, izročil Janko Sajovic K 320.—; prispevek kranjskih meščanov za mesec februar K 9'60; J. R. Hočevar, lekarnar na Vrhniki K 3'55; profesorski zbor v Kranju K 6'—; Alojzij Kummer, župnik v Stari Loki K 4'—.

Odbor se vsem podpornikom uljudno zahvaljuje in prosi še nadaljne naklonjenosti. — Računski zaključek za prvi tečaj: dohodki K 2411'42, izdatki K 2786'68 torej primanjkljaja K 375'26. —

Utonila je v ponedeljek v potoku Reka užitkarica Rozalija Slemc iz Vašce. Šla je zgodaj zjutraj v cerkev in v temi padla v potok.

Utonil je v Sori med Zgornjimi in Spodnjimi Železniki bajtar Matevž Polajnar iz Češnjice. Kako je zašel v vodo, ni znano.

Grozna nesreča v „Pečeh“. V globoko vdrti, divjeromantični soteski reke Kokre, na severovzhodni strani mesta Kranja leže pod razjedenim skalovjem Peči: opuščen mlin s hišo in z gospodarskimi poslopji, ki so deloma vzdana kar v skalo. Že več let ima Peči v najemu posestnik Jurij Sirc, ki je tamkaj tudi stanoval s svojo ženo, hčerjo in pastirjem. Minoli četrtek, okrog 9. ure zjutraj se je hipoma po mestu raznesla vest, da se je v Pečeh odtrgala nad hišo štrleča mogočna skala, ki je porušila poslopje in podsula stanovalce. Takoj se je alarmiralo gasilno in reševalno društvo, ki je na čelu z načelnikom g. Sajovicem in s pomočjo mestnih delavcev ter od vseh strani na pomoč došlih mož pričelo z rešilno akcijo. Žal, da ni bilo mogoče mnogo storiti. Posrečilo se je sicer prav kmalu oteti na levem licu lahko poškodovane, z Jurija Sirca, mrtva trupla ostale družine so pa izvlekli izpod razvalin šele po dolgotrajnem, trudopolnem in smrtnonevarnem razkopavanju. Ob 1/2 2. uri popoldne so s posebno težavo kot zadnje spravili na dan hčerko Ano, na katero se je ob katastrofi porušila cela stena. Pri reševalnem delu sta se po svoji spretnosti in neustrašenosti osobito odlikovala vodnik gasilnega društva, zidarski mojster g. Anton Bidovec in tesarski mojster g. Franc Svelc. Vrlo orožništvo je vzdrževalo red in z vsemi močmi podpiralo reševalce. Na kraj nesreče so takoj prihitali gg. okrajni glavar Schittnik, župan Polak z mnogimi odborniki, višji okrajni zdravnik dr. Savnik, okrožni zdravnik dr. Globočnik, veleindustrialec V. Majdič in nebroj občinstva, ki je nestrpno sledilo poteku izkopavanja. — Rešeni posestnik Sirc, ki je še zarana ob dveh krmil konje, pripoveduje, da se je nesreča zgodila krog tretje ure zjutraj. Po zmrzlini razgnana velikanska skala, je z vso silo tresčila na enonadstropno hišo, potisnila celo stavbo proti Kokri, prebila stropce, zrušila zidove in pod saboj pokopala nesrečne tri žrtve, ki so se menda zadušile takoj v prvem trenutku. 77letni Jurij Sirc je ležal za pečjo in le vsled srečnega naključja vtekel smrti. Peči leže

skrite v zatišju in zato se je šele tako pozno izvedelo o nesreči. Deček, po domače Postiljonov, ki je hodil vsak dan k Sirčevim po mleko, se je prijal domu, češ, da ne bo več mogoče dobiti mleka, ker so v Pečeh hišo podrli in ni nikogar doma! Dečkov oče se je podal v Peči in prvi prinesel v mesto vest o tamkajšnji nezgodi. Nesrečne žrtve grozne katastrofe so pokopali danes zjutraj ob 1/2 9. uri na tukajšnjem pokopališču.

Razglas. Z ministrsko naredbo z dne 7. februarja 1915 št. 27. drž. zak. zaukazalo se je, da se morajo naznaniti vse zaloge določenih kovin in zlitin (Legierungen) po stanju z dne 7. februarja 1915 okrajnemu glavarstvu donajkasneje v šte tega 18. februarja 1915, ter nadalje po stanju zadnjega dneva prejšnjega meseca do 8. dne vsakega nadaljnjega meseca. Naznanila je podati za vsako kovinsko vrsto ozir. za vsako zlitino posebej v dveh istopisih na posebnih obrazcih, ki se dobivajo pri županstvu in pri podpisnem uradu in sicer je porabljeni za nezлите kovine in belo pločevino bele tiskovine, za zlitine pa r. u. d. e. tiskovine. Na drugi strani teh obrazcev natisnjena je omenjena naredba kakor tudi ministrski ukaz z dne 7. februarja 1915 št. 28. drž. zak. o porabljanju zalog teh kovin in zlitin. S temi določili naj se vsak zavezanec kar natančneje seznanj, ker se bo vsak najmanjši prestopkar najstrožje kaznovan. Opozarja se zlasti na § 4 prve naredbe, glasom katerega mora vsak zavezanec voditi o svojih zalogah natančno skladovno knjigo. V kolikem obsegu se do nadaljnjega dovoljuje podelovanje in prodaja teh kovin in zlitin, določa ministrski razglas z dne 7. februarja 1915 št. 29. drž. zak. ki se obenem javno razglasi, ter pri županstvih v upogled razpologji.

Razglas. Oni črnovojniški obvezanci, ki so vložili prošnje za odpust, nimajo vsled odločbe c. kr. ministrstva za deželno brambo več pravice, čakati na rešitev te prošnje, temveč morajo brez ozira na še visečo svojo zadevo, odriniti pod orožje na dan, ki je za njihov letnik določen. Izvzeti so le delavci in drugi nastavljeni o njih za vojaško svrhu obratujočih zavodov, glede katerih je vojno ali pa domobransko ministrstvo odredilo in katerim se je posebej sporočilo, da jim ni treba odriniti pod orožje, dokler ne bo rešena njihova prošnja za odpust. To se daje vsled ukaza c. kr. deželnega predsedstva z dne 14. februarja 1915 št. 1080/Mob v javno vednost.

Razglas. C. kr. trgovskega ministrstva v sporazumu s c. kr. ministrstvom za javna dela z dne 7. februarja 1915 l. zadevajoč dovoljenje za podelovanje in prodajo določenih količin po ministrstvenem ukazu z dne 7. februarja 1915. l. drž. zak. št. 28 za vojne namene zahtevanih vrst kovin. Na podlagi § 1 ministrstvenega ukaza z dne 7. februarja 1915. l., drž. zak. št. 28, o porabljanju zalog določenih kovin in zlitin, se podelovanje in prodaja po tem ukazu za vojne namene zahtevanih tvarin v nastopno označenih mejah do druge ukrenitve splošno dovoljuje: 1. Posestnikom se prepustijo za podelovanje v lastnem obratu od zalog zahtevanih kovin in zlitin, kar jih je dne 7. februarja 1915. l. in kolikor iste niso podelane, sledeči odstotni deželi: a.) pri svincu in rdeči zlitini 25%, b.) pri medji z 58% vsebine bakra ali manj 25%, c.) pri kositru in kositrovih zlitinah z 60% vsebine kositra 15%, d.) pri kositrovih zlitinah z 60% vsebine kositra ali manj 25%. 2) Za izdelovanje jekla za orodje se sme porabiti: e.) chroma in ferrechroma 25%, f.) wolframa in ferrowolframa 20%, g.) molybdana in ferromolybdana 20%. 3. Posestnikom je dovoljena prodaja nastopnih množin, zahtevanih kovin in zlitin, kar jih je dne 7. februarja 1915. l., in kolikor niso podelane: a) pri svincu in rdeči zlitini 15% b) pri medji z 58% vsebine bakra ali manj 15% c) pri kositru in kositrovih zlitinah z več nego 60% vsebine kositra 10% d) pri kositrovih zlitinah z 60% vsebine kositra ali manj 15%. 3) Vsled dovoljenja pod točko 1. in 2. podelane in prodane množine ne smejo skupaj presežati pod točko 1. navedenega odstotka. 4. Posestnik rud, predproduktov, starega gradiva, odpadkov, opilkov (ostružkov) in pepela sme iste tudi na surove kovine v lastnem obratu podelati ali tudi za se podelati pustiti v tujih inozemskih obratih; prodati pa jih ne sme brez dovoljenja c. kr. trgovskega ministrstva. 5. Imetnikom obratov za izdelovanje železa in jekla je v te namene prepuščen ona količina v njihovi posestvi se nahajajočih zalog aluminija, ki odgovarja, njihovih potrebi do konca aprila 1915. l. 6. Od zahtevanih kovin in zlitin v števi stare gradivo in odpadke smejo posestniki podelati one količine katere so potrebne za popravila v svrhu vzdrževanja lastnega obrata ali tujih obratov. Ta vporaba je pa samo takrat dopustna, ako je nadomestilo z drugo tvarino nemogoče in ako se po teh popravilih preostalo, za posestnika ne več porabno staro gradivo da na razpolago vojaški upravi proti primerni odškodnini, če znaša njegova teža najmanj 20 kg. Pod istimi pogoji je tudi dovoljena prodaja označenih tvarin, katere so v take namene potrebne.

Razglas. C. in kr. vojno ministrstvo je rok za odinjenje pri prebiranju za črnovojniško službo z orožjem sposobnim spoznanih ogrskih državljanov rojstvenih letnikov 1878, 1879, 1880, 1881 in 1882 preložilo od 1. marca l. 1915. na dan 15. marca l. 1915.

ZADJNE VESTI.

Odbiti ruski napadi v Karpatih. — Veliki boji pri Nadworni in Kolomeji. — Črnovice zopet v naših rokah.

V karpatski fronti od Dukle do Wyzkowa je situacija v splošnem neizpremenjena. Tudi včeraj so se vršili skoro povsodi ljuti boji.

Številno napade ki so jih poskusili Rusi na pozicije zaveznikov smo odbili z velikimi izgubami za nasprotnika. Sovražnik je izgubil pri tem 320 mož na vjetnikih.

Osvojitvijo Kolomeje smo Rusom iztrgali važno oporošče v zapadni Galiciji južno od Dnjestra.

Iz smeri od Stanislawa izvršeno prodiranje sovražnikovih ojačenj je povzročilo ponovne večje boje severno od Nadworne in severozapadno od Kolomeje, ki še trajajo.

V Bukvvini smo nasprotnika porinili preko Pruta.

Včeraj popoldne so naše čete zasedle Črnovice. Rusi so se umaknili v smeri na Nowosielico.

V ruski Poljski in zapadni Galiciji samo topovski boji in praske.

Zasledovalni boji pri Tauroggenu in Grodnu. — Uspešni boji pri Plocku in Racionzu.

Pri Tauroggenu in na ozemlju, severozapadno od Grodna se trajajo zasledovalni boji.

Pri Kclnu potolčeno sovražno kolono so severno od Lomze sprejele medse sveže čete. Sovražnika napadamo znova.

Boji pri Plocku in Racionzu so se odločili na našo korist. Doslej smo vjeli 3000 mož.

Iz Poljske, južno od Visle, ničesar bistvenega.

Vojni plen iz bojev na vzhodno-pruski meji se je zvišal. Dosedanji rezultati znašajo 64.000 vjetnikov, 71 topov, nad 100 strojnih pušk, 3 bolniške lake, letala, 150 napolnjenih municijskih vozov, reflektorje in brezštevilna natovorjena vozila z vprego vred.

Računamo lahko, da se bodo te številke še povečale.

* * *

Odbiti francoski napadi v Argenih.

Sovražni napadalni poskusi, o katerih smo poročali, so se nadaljevali z enako brezuspešnostjo. Ob cesti Arras—Lille še trajajo boji za mal del našega jarka, v katerega je prodrl sovražnik. Število vjetnikov, ki so jih zajeli severnovzhodno od Reimsa, se je še zvišalo. Francozi so imeli tu tudi posebno velike krvave izgube.

Izjava.

Jaz podpisani obžalujem in preključujem, da sem g. Alojzija Vertovška, c. kr. gimnazijskega slugo v Kranju obdolžil nekoga žaljivega dejanja, in izjavljam, da je bila ta obdolžitev neresnična.

Karl Windischer.

Zahvala.

Ob nenadomestni izgubi svojega nepozabnega soproga

Franca Pogačnika

izrekam za vse obilno izkazano sočutje prirčno zahvalo. Osobito se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so dragega pokojnika v tako velikem številu spremili k večnemu počitku. Posebno se zahvaljujem prečastiti duhovščini, sl. mestnemu zastopu, veteranskemu društvu, gostilniški zadrugi, požarni brambri, darovateljem krasnih vencev in vsem, ki so spremili predragega ranjkega k zadnjemu počitku.

KRANJ, 15. svečana 1915.

Cecilija Pogačnik.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik
 okrožni zdravnik in zobozdravnik in
Fr. Holzhaecker
 konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah dopoldne na razpolago.

**Spominjajte se
 Rdečega križa**

! Nevestam!

**Naistareja
 trgovina**

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

priporoča za

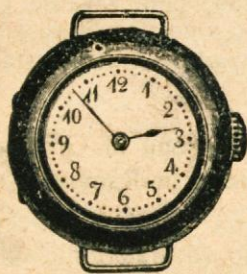
svojo bogato zalogo

modnega blaga sukna za ženske obleke, barhenda za bluže in obleke, ševijotov, kamgarnov in lodnov, plptna za rjuhe, cvilha za žimnice, satenastih in pisanih posteljnih odej, kakor tudi vsega drugega **manufakturnega blaga**. Volneni robci, pleti, ogrinjalke in pleteni robci najnovjših vzorcev in najboljše kakovosti. Srajce, jopice in hlače za ženske, moške in otroke.

Svilnati robci najnovjših uzorcev.

! Ženinom!

652-8

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

RUDOLF RUS

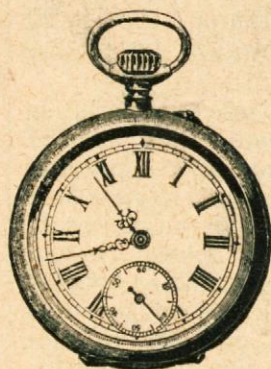
v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885

Prva in največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki zastonj in poštnine prosti.

Strogo solidna in poštna postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trboveljski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko budjeviško pivo. Lep senčnat vrt.

5 52-8

Najbolj varno naložen denar v vsem
 političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
 (lastno premoženje) nad
 352.000 kron!**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5 1/2% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1913. je bilo stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 442 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam nad 4 milijone kron.

4 1/2%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkveni denar.

Ta najstarejši denarni zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.